

Popiežiaus žodis lietuvių tautai

Jono-Pauliaus II kalba Vatikane 1994 m. gruodžio 2 d.
priimant Lietuvos prezidentą

Ši popiežiaus kalba pasiekė ML redakciją pavėluotai, be to, prisidėjo Kalėdų ir Naujų metų šventės. Ją spausdiname išties dėl jos turinio reikšmingumo ir aktualumo. RED.

PONE PREZIDENTE,

1. Nuoširdžiai sveikinu Jus, Jūsų dukterį ir visus Jūsų palydos narius. Džiaugiuosi galėdamas Jus vėl sutikti oficialaus vizito Šventajam Sostui proga. Grįžta atmintin neužmiršamos dienos, praleistos Lietuvoje istorinės kelionės metu į tris Baltijos respublikas praeitų (1993) metų rugsėjį. Sužinojau, kad panorėjote įamžinti šį mano vizitą netoli apaštalinės nunciatūros esančios aikštės pavadinimu.

Esu dėkingas už šį malonų mostą, o taip pat už visos lietuvių tautos ir jos vadovų sveitingumą, parodytą per visas keturias mano buvimo sostinėje Vilniuje ir kitose svarbiose krašto vietose dienas. Tarp svarbių šios apaštalinės kelionės akimirų noriu priminti apsilankymą Kryžių kalne, prie Šiaulių, rugsėjo 7. Dar su didesniu susijaudinimu prisimenu tą momentą, žinodamas, kad Jūs, Pone Prezidente, neseniai panorote pagerbti tą autentišką daugelio Lietuvos žmonių kančių paminklą. Tie žmonių pastatyti kryžiai yra liudytojai totalistinio režimo metu patirto siaubingo išbandymo; taip pat jie yra dvasios didybės ženklas žmonių, sugebėjusių savo kultūrinėse ir dvasinėse tradicijose rasti drąsos tikėtis geres-

Popiežius JONAS PAULIUS II sveikina tikinčiuosius iš savo darbo kabineto lango. Deja, iki šiol nesame gavę nė vienos nuotraukos Lietuvos prezidento audiencijos pas šventą tėvą.

nės ateities.

Nuo šios sunkios praeities suvokimo ir reikia pradėti planuoti ateitį visos Lietuvos, turinčios šiuo metu spręsti svarbius uždavinius ir problemas. Lietuva galės augti laisvės, dialogo ir pažangos dvasia, jei sugebės atsiliepti į savo natūralų pašaukimą jungti Europos šalis, siekiančias vis gilesnės santarvės, gerbiančios atskirų tautų savitumą.

2. Kilnioji lietuvių tauta šiandien gyvena laisvės ir vilties metą. Dėkodamas Dievo Apvaizdai, reiškiu ypatingą pasitenkinimą, kad atgavus konstitucines laisves, buvo tinkamai pripažinta religijos laisvė: tai ne tik didelio su-

brendimo ženklas, bet ir saugus tikros visuomeninės pažangos laidas. Naujomis demokratijos sąlygomis Bažnyčia iš tikrųjų gali plėsti apaštalinę ir katechetinę veiklą tiek savo sielovadinėse struktūrose, tiek ir valstybinėse mokyklose, kur mokinių dauguma lanko tikybos pamokas. Bažnyčiai tai leidžia išskirtiniu būdu tarnauti visuomenei: padėti jaunimui surasti per ilgus amžius Lietuvoje išugdytą tikėjimo ir civilizacijos paveldą bei formuoti tikras tautos dvasios vertybes.

Šitaip Bažnyčia suvokia, jog savo buvimu ir veikimu gali prisidėti prie tikros krašto gerovės, nes tik grįždama prie savo kultūros šaknų ir laiky-

SEMANARIO

MŪSŲ LIETUVA

JORNAL CULTURAL "NOSSA LITUÂNIA"

Rua Inacio 671 - Vila Zelina
03142-001 SÃO PAULO - SP. - BRASIL
Diretor Resp. VYTAUTAS BACEVIČIUS
Administrador PETRAS RUKŠYS
Redige Equipe Editorial - Fone: 63-5975

Metinė prenumerata Brazilijoje R\$ 10,00

Prenumerata paprastu paštu į užsienį, 32 dol.

Prenumerata oro paštu Šiaurės Amerikon: 60 Dol.

GARBĖS PRENUMERATORIUS: R\$ 15,00

Užuojautos, Sveikinimai ir Skelbimai (Anúncios) mokami už skilties (Coluna) centimetra: R\$ 0,50

Straipsnius ir Korespondencija Redakcija tvarko savo nuožiūra.

Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia Redakcijos ir leidėjų nuomonę.

Čekius, Perlaidas ir administracinius laiškus rašyti PETRAS RUKŠYS vardu.

Atskiro numerio kaina R\$ 0,40

Į P. Ameriką oro paštu: 45 Dol.

Į tolimus kraštus 75 Dol.

Vieno Numerio GARBĖS LEIDĖJAS: R\$ 10,00

damasi tradicinių vertybių tauta galės įtvirtinti savo tapatybę ir savitu įnašu įsiterpti į dialogą su kitomis šalimis. Bažnyčia taip pat nori Evangelijos tiesų skelbimą padaryti vertingesnį, liudydama artimo meilę. Tam liudijimui padeda ir konkretūs žmogiškumo ugdymo darbai, besinaudojant veiksmingu kitų Europos tautų tikybinių bendruomenių solidarumu.

3. Totalistinio komunizmo žlugimo atneštas pavasaris daugelio žmonių širdyse pažadino lūkesčius ir viltis. Šiuo metu didžiausią pavojų pavieniams žmonėms ir visai visuomenei kelia pasinešimas į netikrų idealų ir apgaulingų materialinės gerovės perspektyvų siekimą, paliekant nuošaly daugiau pastangų reikalaujanti rūpestį dvasinėmis vertybėmis. Tokiu atveju būtų nepasinaudota Apvaizdos ir istorijos duota proga ir būtų rimtai pažeistas pasiryžimas kurti ateitį ant tvirtų žmogaus gerbimo ir nuoširdaus laisvos bei solidarios pažangos siekimo pamatų. Reikia šalyje užtikrinti tvirtą socialinę teisingumą, kuris gintų silpniausius visuomenės sluoksnius, remdamasis nuoširdžiu visų lietuvių dialogu. Katalikų Bažnyčia yra pasirengusi darbuotis šioje srityje. Kaip priminiau Vilniuje pasakytoje savo kalboje, atsisveikindamas su Lietuva, "vis geriau pažįstamas socialinis Bažnyčios mokymas, ypač liečiantis žmogaus

teises, solidarumo kūrimą ir ugdymą, - bus vertingas atsinaujinimo įrankis ir įneš tinkamą indelį kuriant išties laisvą ir patvarią visuomenę" (plg. "L'Oss.Rom", 1993 rugsėjo 9, 5p.).

4. Grįžtant prie valstybės ir Bažnyčios santykių, atrodo, atėjo laikas juos sureguliuoti, jei reikia, taip pat ir oficialiais susitarimais. Šitaip bus palengvintas uždavinys tinkamai išspręsti šioje srityje vis dar liekančius klausimus. Tarp problemų, iškilusių Katalikų Bažnyčiai ir kitoms lietuvoje esančioms tradicinėms konfesijoms atkuriant normalų religinį gyvenimą, yra kulto pastatų atgavimas.

Didžiųjų religinių tradicijų šalis laisva Lietuva įvairiose religinių konfesijų struktūrose visada matė įrankius, tarnaujančius dvasinei ir materialinei krašto pažangai. Dėl to, nors ir atsižvelgiant į įvairias ir kartais sudėtingas žmogiškas problemas, susijusias su ankstesnės padėties atstatymu, reikia tikėtis, kad anksčiau tikybinių institucijų turėtoms sielovadinio darbo priemonėms bus grąžinta pirmą kartą religinė paskirtis. Tuo būdu, kalbant apie

Katalikų Bažnyčią, palengvėtų tiek vyskupų konferencijos, tiek ir pavienių vyskupų švietėjiška, labdarinė ir socialinė veikla. Nereikia nė pabrėžti, kiek naudos iš to būtų visam kraštui.

5. Bažnyčia gerai supranta, kad tiesioginė politinė veikla nėra jos misijos dalis. Tačiau ji taip pat suvokia, jog negali atsisakyti krašto gyvenime dalyvavimo, pasireiškiančio įnašu į krašto atkūrimą, ypač atitinkamais pasisakymais ir institucine parama.

Pone Prezidente, džiaugdamasis Jūsų šalyje Bažnyčios ir valstybės santykiuose vyraujančia tarpusavio pasitikėjimo ir nuoširdaus bendradarbiavimo atmosfera, trokštu nuoširdžiai palinkėti Lietuvai taikingos ateities ir gerovės. Siekiant visa apimančios medžiaginės ir dvasinės - visuomeninės pažangos, linkiu įtvirtinti demokratiją, gerbti žmogaus, taip pat ir tautinių mažumų teises.

Dar kartą nuoširdžiai dėkodamas Jums ir visiems garbintiems Jūsų palydos nariams už šiandienį susitikimą, meldžiu mylimai lietuvių tautai Viešpaties ir Dangiškosios Dievo Motinos, Gailestingumo Motinos, užtarimo, ypatingai garbinamos Vilniaus Aušros Vartų šventovėje, kur turėjau laimės pasimelsti savo kelionės metu 1993 m. rugsėjo 4 d. Dievas, užtariant Švenčiausiajai Mergelei, telaimina lietuvių tautos žygį į autentišką pažangą ir tikrą taiką.

* Gyvenimas be lietuviškos spaudos yra bėgimas nuo savo tautos

Geriausia šventinė dovana: UŽSAKYKITE "MŪSŲ LIETUVA"

GIMINĖMS - DRAUGAMS - PAŽĪSTAMIEMS

Šią brangią dovaną jie prisimins visus metus

PIRMASIS LIETUVOS PREZIDENTAS VATIKANE

Lietuvos prezidento ALGIRDO BRAZAUSKO kalba, pasakyta besilankant pas Šv. Tėvą Joną-Paulių II Vatikane 1994 m. gruodžio 2 d.

J ū s ū Š v e n c e n y b e

Sakoma – visi keliai veda į Romą. Tačiau kelias iš Lietuvos į Šventąjį Sostą ilgam buvo užtvirtas. Esu pirmasis Lietuvos Respublikos Prezidentas, lankantis Apaštališkąjį Sostą. Tai didelė garbė ir atsakomybė. Ją suprantu kaip dar vieną Jūsų malonės ir paramos visiems Lietuvos žmonėms ženklą.

Muoširdžiai dėkoju, Šventasis Tėve, už šiltą priėmimą bei sveikinimo žodžius.

Nors prabėgė daugiau kaip metai nuo Jūsų apsilankymo Lietuvoje, tačiau nepamirštamų susitikimų išpūdis neblesta. Jūsų vizitą primena ir aikštė prie Šv. Petro ir Povilo šventovės Vilniuje, pavadinta Jono-Pauliaus I-jo vardu, ir Jūsų pastatytas Kryžių kalne kryžius. O svarbiausia, kad Jūsų kilnus, kupinas meilės ir sutarimo dvasios žodis, ištartas Vilniuje, Kaune, Kryžių kalne ir Šiluvoje, paliko tūkstančių ir tūkstančių Lietuvos žmonių širdyse visiems laikams. Aš įsitikinęs, kad tas žodis padarė mus tvirtesniais, o kartu pakantesniais vieni kitiems.

Tai labai svarbu. Lietuva pergyvena ir sunkų ir džiaugsmingą kūrybos laikotarpį. Mes atkuriame demokratinę, socialiniu teisingumu pagrįstą savo valstybę. Mes atkuriame papročius ir tradicijas, universalius krikščioniškus pradus turinčią kultūrą, taip pat ir ryšius su kitomis Europos bei pasaulio šalimis.

Lietuvos likimas per amžius buvo sunkus. Patyrėme daug nelaimių, tačiau niekada nepraradome tikėjimo Dievu ir pasiklovimo savimi. Ne kartą mūsų tauta kėlėsi iš pelenų po karą ir kitokių nioksojimų. Tikiu, kad ir dabar mums pakaks dvasios tvirtumo kuriant demokratinę, klestinčią ir dorą. Ne senų žaizdų aitrini-

ma, o vieningos Europos viziją mes klojame į savo užsienio politikos pamatą.

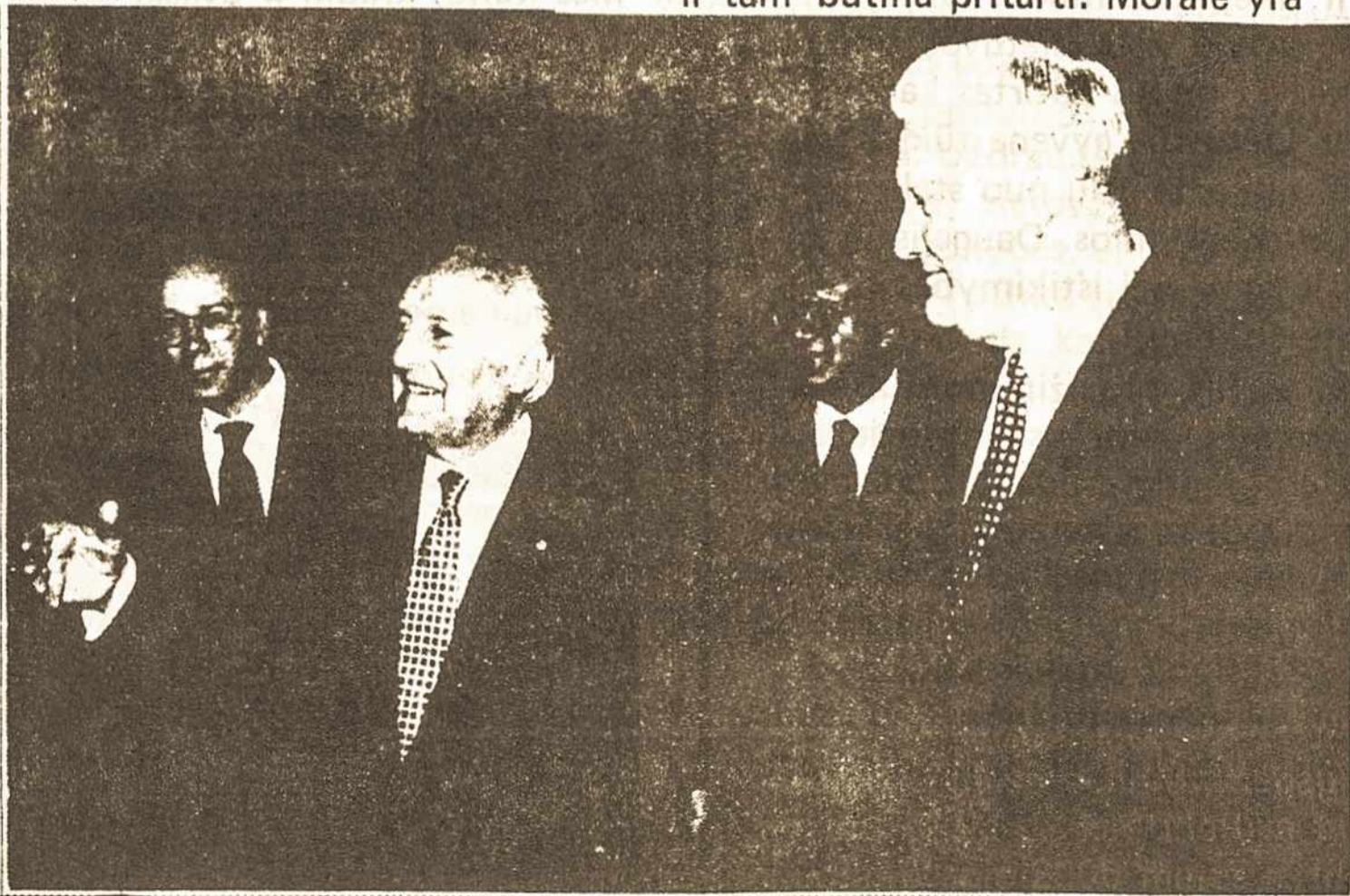
Man malonu pabrėžti, kad nuo mūsų susitikimo Vilniuje prabėgęs laikas buvo vaisingas, gerinant santykius su kaimynais. Sugebėjome veikliau vienyti jėgas su bendro likimo broliais Latvijoje ir Estijoje. Su Lenkijos prezidentu pasirašėme tarpvalstybinio bendradarbiavimo sutartį, peržengdami praeities šešėlių ir kreipdami žvilgsnį į ateitį. Gera kaimynystė mus visad lydėjo santykiuose su Baltarusija, tad belieka ją įtvirtinti sutartimi. Su Rusija per tą laiką pasistūmėta į priekį ne tiek, kiek, mano nuomone, buvo galima. Tačiau mes neprarandame vilties ir linkime tai didėlei valstybei sėkmingai įveikti sudėtingą praeitį ir įtvirtinti demokratiją.

Lietuvos užsienio politika tvirtai vairuojama viena kryptimi: į ten, kur Europos valstybės rodo susitelkimo, vaisingo bendradarbiavimo laisvais pagrindais pavyzdį. Mes jau išlaikėme svarbų demokratijos, žmogaus ir mažumų teisių gerbimo egzaminą, tapdami Europos tarybos nariais. Šioje vietoje dar kartą noriu tvirtai pabrėžti: Lietuva stengiasi būti ir bus visų joje gyvenančių tautybių piliečių jaukūs namai.

Dabar visų mūsų bendras, nepaprastai svarbus tikslas – kad Lietuva taptų asocijuota, o apie 2000 metus ir tikra Europos sąjungos nare. Tam reikės keistis mums patiems, giliai reformuoti ekonomiką. O svarbiausia – įtvirtinti demokratišką, pilietinę visuomenę, kuri yra valstybės stabilumo ir gerovės pagrindas.

Mes gyvename sparčiai kintančiame pasaulyje, kuriame nustojo vyruoti jėga ir prievarta. Čia mes išvelgiame ir didelį, kilnų Jūsų, Šventasis Tėve, indėlį. Visuotinai pasmerktas imperializmas, kolonializmas, rasizmas, antisemitizmas, neapykanta kitaminčiams ir kitataučiams. Tarptautinė teisė, žmogaus ir tautų apsisprendimo teisių įsigalėjimas tapo ne tik visuotine norma, bet ir veiksmu. Nors kai kur tebėra peržengiamos visos žmogiškumo ir dorovės ribos, pasaulis pamažu, bet, tikėkimės, nesugrižtamai, keičiasi į gera.

Kita vertus, žmonijai bus labai sunku įtvirtinti taiką, stabilumą ir gerovę, jei nebus deramai laikomasi pamatinio gyvenimo principo – doros. Ja turi būti pagrįsta ne tik atskiro žmogaus veikla, bet ir santykiai tarp bendruomenių bei valstybių. Šią mintį visad pabrėžiate Jūs, Šventasis Tėve, ir tam būtina pritarti. Morale yra

Italijos prezidentas O. Scalfaro priima Lietuvos Respublikos prezidentą Algirdą Brazauską

KALBĖK LIETUVIŠKAI!
CURSO LITUANO
POR CORRESPONDÊNCIA F: 635.975

teisėtumo pamatas. Ji įpareigoja veikti. Nepakanka konstatuoti principus, kokie geri jie bebūtų. Juos būtina įgyvendinti.

Džiaugiuosi, kad Šventojo Sosto ir Lietuvos santykiai yra geri. Jie turi įtakos ir tam, kad Lietuvoje nusistovėjo harmoningas, abipusiu sutarimu pagrįstas valstybės ir Bažnyčios bendradarbiavimas. Bažnyčia Lietuvoje turi visišką veikimo laisvę. Jai suteikiama parama, deja, ribojama kuklių valstybės galimybių. Kad išvengtume pasitaikančių ne iš blogos valios nesklandumų, Lietuvos valstybė pasiruošusi su Šventuoju Sostu pasirašyti atitinkamas sutartis.

Kurdami taikią ir saugią visuomenę savo namuose, jaučiame būtinybę paramą bei pagarbą skirti šeimai ir kiekvienam žmogui atskirai. Ypač svarbu, kad jaunimas neapsikrėstų abejingumu, jo neužvakdytų dvasinis skurdas. Čia vėlgi, tikimės, ranka rankon eis Bažnyčia ir valstybė.

Būtina pabrėžti, kad dar prieš keletą metų Bažnyčia buvo svarbiausia institucija Lietuvoje, kuri nuosekliai gynė bendražmogiškąsias, krikščioniškąsias vertybes.

Kryžių kalnas, kurį aš aplankiau prieš porą savaitių, yra daugiau negu vilties ir tikėjimo simbolis. Jis lyg ir sukaupe savyje visas Lietuvos žmonių per nelaisvės metus patirtas kančias. Ir dabar Lietuvoje gyvena tūkstančiai žmonių, nukentėjusių nuo stalinizmo ir prievartos sistemos. Daugelis jų katalikai, kentėję dėl ištikimybės tikėjimui, žmogiškumui.

Antra vertus, pripažinimo nusipelnę tie žmonės, kurie pseudosocialistinėje sistemoje ir nebūdami opozicijoje mėgino daryti tą sistemą žmogiškesnę, kurie saugojo ir puoselėjo mūsų kalbą ir kultūrą, švietimą ir ūkį. Jų tarpe buvo nemaža iškilių intelektualų, taip pat daugybė paprastų žmonių. Lietuvoje nedaug rankų pakyla, kad sviestų į juos akmenį.

Lietuva ištrūko iš prievartos ir melo sistemos gniaužtų. Tačiau dabar jaučiame pavojų patekti į kitokią vergiją: siūlančią "saldžius" dvasinio abuojo, lėkštumo, beatodairiško

žemų aistrų ir tikslo siekimo, šventvaigiško vertybių neigimo pančius. Todėl mums taip svarbus Šventojo Sosto žodis, smerkiantis socialinę diskriminaciją, nežabotą rinkos materializmą, stabmeldišką daiktų kultūrą, mėgavimąsi masine kultūra.

Šventasis Tėve,

Lietuvos žmonėms buvo lemta kokie pusę amžiaus eiti biblinio Jobo keliu. Ir per nelaisvės dešimtmečius stiprėjome, patyreme labai daug, ko išorinis pasaulis dažnai neįtarė ir negalėjo suprasti. Kančia, o vėliau ir dvasinė itampa lemė mums Golgotos kelio pakartojimą po daugelio šimtmečių, XX amžiuje. Tuo tarpu civilizacijos pažanga Vakarų pasaulis judėjo priešinga kryptimi. Ir budavo nevilties valandėliu, kada atrodydavo, kad mes daugiau niekada nebesusitikime.

Taciu po džiaugsmą suteikusią istorijos lužų šis susitikimas įvyko. Jo laikas – 1993 metų rugsejis. Jo vieta ir vardas – Apostališkojo Sosto Valdytojo ganytojiška kelionė į Lietuvą. Taip buvo atstatytas dar vienas Europos ir pasaulio tiltas. Atstatytas ir todėl kad mūsų sielose jis niekuomet nebuvo sugriautas o tuo labiau sugriuvęs.

Išlikdami Vakarų civilizacijos dalimi mes kunu, krauju ir dvasia aiškiai ir skaudžiai pajutome ribą, ties kuria ši civilizacija baigiasi. Tai didžiulė nei-

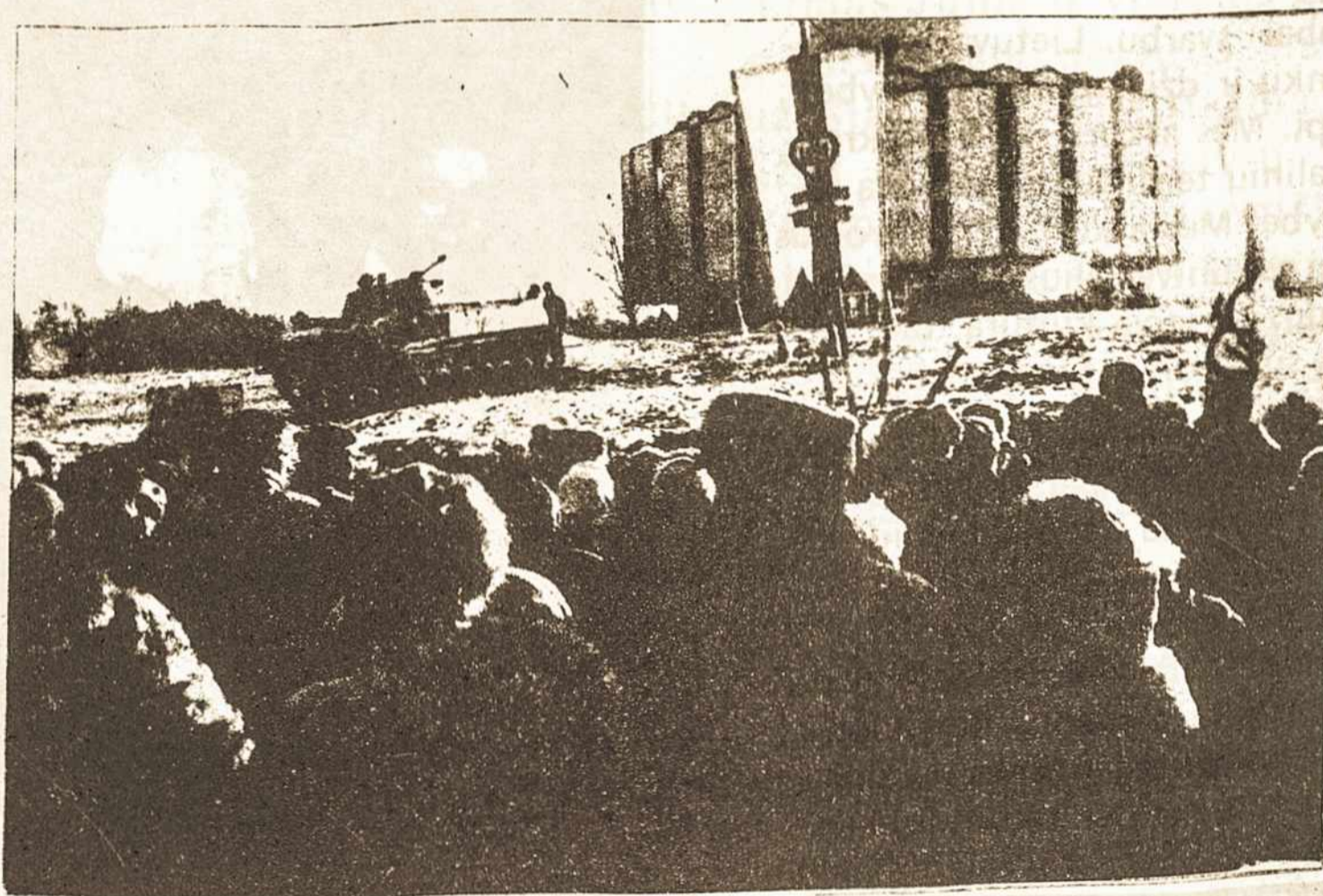
kainuojama patirtis. Ji padės mums pasitikti XXI amžiaus išbandymus ir pergyventi nerimą, kuris kankina kiekvieną žmogų žvelgianti į ateitį.

Tik penkeri metai belieka iki tūkstantmečių sandūros. Vis dažniau girdime: XXI amžius bus humanizmo, dvasingumo amžius arba jo nebus iš viso. Galbūt. Ką mes galime – tai žengti kelis žingsnius meilės ir gėrio link, skleisti viltį, tikėjimą ir santaiką. Tai ir būtų didžiausia žmogaus, krikščionies ir piliečio pareiga.

1991 M. SAUSIO 13 D. PRISIMINIMAI

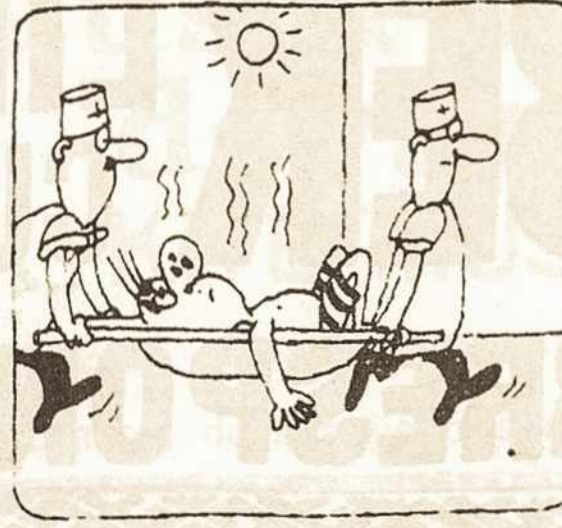

Barikados netoli Aukščiausiosios Tarybos

Prie televizijos bokšto

JUOKAI

IŠTESĖJĘS KOVĄ PRIEŠ SOVIETUS

VIENO GYVENIMO ISTORIJA

Rašo Stanislovas Laucevičius

(Tęsinys iš praeito nr.)

PENKTASIS "UŽASTOK"

Kuomiai bulvių tarkuoti nemokėjo, nevirė kleckų, nekepė kūgelio. Jie bulves virė su lupynomis. Bulvių išvirę nesunkė, laikė vandenyje puode. Jei norėjo valgyti, tai tas bulves pasiildydavo tame pačiame vandenyje. Kopūstus raugė bačkose, nesupiaustę pilnomis galvomis. Bruknes laikė bačkoje vandenyje, pastatyta lauke. Jei norėjo valgyti, atskirdavo ledo gabalą iš bačkos. Troboje jį atšildė, valgė bruknes dar su ledais, užkandami su karštomis bulvėmis. Grybus jie rinko visokius, kokie tik auga miške, kad atiduotų kaipo prievolę valstybei, jų tarpe baravykus, raudonikius, lepšius, kartėles, rudmėses, voveruškas, bobausius, pienes, slydokus, šilbaravykius, kelmučius. O patys sau tik sūdė į bačką kartėles (vadinosi "bielyi gruzd"), kad palaikytų žiemai. Kuomiai visą laiką kramtė eglės sakus, jie tą skanėstą niekad neišmesdavo iš burnos; kai kalbėjo, laikė tuos sakus pasikišę po liežuviu. Vilkų ten nebuvo. Miške gyveno rudosios meškos, briedžiai, elniai, baltieji kiškiai, sidabrinės lapės, lušys, sabalai, kiaunės, voverys, burundukai, peliukai. Iš paukščių buvo: kėkštai, juodvarniai, zylės, žvirbliai, kliostai, ereliai, vanagai, kurtiniai, riabčikai, kurapkos, teterviniai. Vasarą buvo labai daug uodų, jie kandžiojo žmones be gailėsčio. Lauke dar laikėsi paplūdusios mažos muselės (vadinosi "moskara"), kurios perlisdavo per betkokius drabužius ir kandžiojo į betkokią vietą, kur pakliuvusios. O nuo jų įkandimo sutindavo pažeistos vietos.

Ten vasaros tebuvo tik trys mėnesiai: birželis, liepos ir rugpiūtis. O likusieji devyni mėnesiai buvo balti – po sniegu, Naktimis švietė šiaurės pašvaistė. Naktimis galėjai skaityti laikraštį be lempos šviesos (vadinosi "baltosios naktys"). Miške augo pušys, kedrai, balteglės ("pichtos"), maumedžiai, eglės, beržai, alksniai, karklai, šermukšniai, drebulės, laukinės rožės, laukiniai serbentai, ievos. Upėse ir ežeruose veisėsi: lydekos, ešeriai, šapalai, kariužai, raudos, karosai, lynai. Tremtiniams betgi buvo uždrausta gaudyti žuvis. Jei pagaudavo, be jokių kalbų atimdavo jau sumeškertą žuvis. Tremtiniams buvo griežtai draudžiama: naudotis medžioklei spąstais, tinklais, o už medžioklinį šautuvą grėsė lageris.

Pavasarij gegužės pabaigoje ir birželio pradžioje sniegas jau nutirpo. Atsikė-

lė ir meškos iš žiemos miego. Pavasarij meškos alkanos, piktos, ką nutvėrė, tą ir suėdė. Mes su vaikais pavasarij eidavome į mišką rinkti bruknių, nes šiuo metu jos būdavo labai saldžios. Ir meškos eidavo taip pat, ieškodamos tų pačių bruknių prisirinkti. Kai pasitaikydavo susitikti bruknyne su tokia meškute, tai šleivakoji mus vydavosi iki pačių barakų, bet nei karto neprisivijo, mes buvome greitesni. O kitą sykį mus pamokino kuomiai, – sako: "Susikurkit laužą bruknyne, tada meškos nepasirodys". Vėliau taip ir darėme, ir dar pareidami nešėmės rūkstantį nuodėgulį, kad beinant meškos mums nepastotų kelio.

Pavasarij mamytė kartu su kitomis moterimis kiekvieną dieną ėjo kelmų rauti, tiesti traktoriams kelius, Mane įdarbino į sielchozą. Aš dirbau su jaučiu, vežiojau su juo viską, kas reikalinga, ką įsakydavo viršininkė Budrienė, kuri buvo sielchozo "načialnikė". Savo valdose ji turėjo dešimt moterų ligonių, kurios nepajėgė dirbti miškuose, dar keturis senokus-klipatus, du vežikus, mane ir vokietuką pavarde Fritz Zigler. Mudu veždavom malkas į kepyklą, į valgyklą, načialnikams, ir parsiveždavome patys sau. Vežėme smėlį ir molį plytinę, žemes ir mėšlą į inspektus šiltnamius). Klipatai mums vežimus pritraudavo ir iškraudavo. Mudu tik "furonavome". Jei gerų malkų atveždavome, virėjai mudum duodavo makaronų košės, o kepėja – duonos. Nuo Budrienės pagaudavome sėklinių bulvių. Pakūrė miške laužą, jas kepėme. Patys prisivalgydavome ir parsinešdavome namo.

Prie barakų išrovėme kelmus ir pasodinome tas bulves; sudygo visos. Žemė ten gera, toks pilkas smėlis su raudonomis molio gyslomis. Viskas gerai auga, ir mėšlo nereikia. Ir daug kas iš tremtinių pasėjo bulvių. Išplėšėm didelį daržą ir kiekvienas aptvėrėme savo sklypelį su tvora iš medžio šakų, aptraukta pygliuota viela. Buvusią lagerio tvorą

ir davė ganyti avis. Avių buvo apie 40. Ganėme miške, melžėm piena, kurį gėrėme vietoje vandens. Iš avies primelždavome apie pusę litro skanaus pieno. Kartais kokią avelę papiovėme. Budrienei pranešėme, jog meška sudorojo nelaimingą avelę. Budrienė tą avį nurašydavo į miškuose meškų grobio nuostolius. Po miškus ganydami, užeidavome didelių kapinių vietų, kuriose stovėjo rusiški kryžiai, jau gerokai apipuę. Kauburėliai apaugę mažom pušaitėm. Matyti, ir anksčiau čia būta tremtinių. Užeidavome miškuose ir senų lagerių vietų, jau apleistų ir pavirtusių į griuvėsius, po gamtos ir laiko naikinančia ranka. Jų tarpe vis užtikdavome naujų kapinių, kuriuose ilsisi šimtai ir tūkstančiai sovietų pavergtų aukų, kurių kapo niekas ir niekad nebūna aplankęs iš jų artimųjų: tėvų, vaikų, brolių, seserų.

Avis ganyti buvo geras užsiėmimas. Užkurdavome miške didelį laužą, kur daugiau žolės. Per dienas miegojome prie laužo, pasikeisdami. O avys ėsdavo žolę, eidamos aplink laužą. Ir uodų prie laužo mažai, nes jie nesimeta į dūmais pasklydusias vietas. 1942 metų vasarą pašaukė miško gamybos načialniką Miliukovą į kariuomenę, tiesiog į frontą. Tremtiniai jo labai gailėjosi, nes buvo geras žmogus. Į Miliukovo vietą paskyrė načialninke moterį, vietinę kuomę, partinę, pavarde Koroliova. O jos padėjėjas buvo paskirtas vokietis Volodia Blum, prisiųstas iš "posiolko" Indin. Vokietis tvarkėsi gerai. Uždraudė kirsti mišką 5-ojo "užastok" vietovėje, nes buvo toli ir blogos kokybės. Silpnos sveikatos darbininkus paliko sielchoze po Budrienės komanda, kad augintų daržoves. O stipresnius iškėlė į kitą administracinę vietą, kuri vadinosi "300-asis Kvartalas". Čia augo geros kokybės miškas. Iš mūsų barako 5-ojo "Užastok" sielchoze paliko Kasiliauskienė su dviem vaikais, Huovaldienė Bronė, Adolfina Pečkauskaitė, Marytė Rekašienė. O mudu su mamyte paskyrė į 300-ąjį Kvartalą.

(bus daugiau)

Moki žodį - žinai kelią

ŽIVILĖ KRIAUCIŪNIENĖ

Vakar Vilniaus universitete buvo iškilmingai atidaryti lituanistikos vasaros kursai užsieniečiams, norintiems pramokti lietuvių kalbos. Daugiau kaip 20 iš Anglijos, Švedijos, Suomijos, Vokietijos, Vengrijos, Lenkijos' JAV atvažiavusių žmonių, įvairaus amžiaus ir įvairių specialybių, tikisi, kad po keturių savaitių galės susikalbėti lietuviškai. Ar jų viltys pagrįstos?

VU Filologijos fakulteto Lituanistinių studijų katedros vertėja docentė Meilutė Ramonienė tvirtina, kad taip ir bus. Kursų lankytojai mokosi kalbos šešias valandas per dieną. Be to, turi galimybę įkvėpti lietuviškos dvasios: jiems organizuojamos ekskursijos, susitikimai su Lietuvos kultūros žmonėmis, jie mokosi lietuviškų dainų ir šokių. Todėl per tas keturias savaites studentai ne tik pramoksta lietuvių kalbos, bet ir tampa Lietuvos draugais. Maždaug penktadalis jų kitą vasarą vėl atvažiuoja. Kiti rašo katedros dėstytojams laiškus lietuviškai. Susidraugauja studentai ir tarpusavyje. Štai neseniai kursuose susipažinę norvegas ir vengrė žada kelti vestuves.

Lituanistikos vasaros kursus Vilniaus universitetas organizuoja nuo 1972 m. Tuomet į juos atvažiuodavo daugiausia lietuvių išeivių vaikai, ir ne tiek mokytis, kiek pamatyti Lietuvą, susitikti su giminėmis. Kitų tautybių žmonių atvažiuodavo po vieną kitą. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, pakilus lietuvių kalbos prestižui, šis santykis pasikeitė. Labai sumažėjo lietuvių išeivių, kurie dabar į Lietuvą gali atvažiuoti ir be kursų. Užtai vis daugiau užsieniečių. Vaziavo indoeuropistai, slavistai, žurnalistai, žemės ūkio specialistai, besidomintys senosiomis Lietuvos žemės ūkio mokyklomis, kurių buvo žinomos Europoje, ir daugelio kitų specialybių atstovai.

Taigi norinčių mokytis lietuvių kalbos buvo daug, o nuo ko pradėti juos mokytis, niekas nežinojo. Todėl 1990 m. ir buvo įsteigta Lituanistinių studijų katedra. Jos vedėja tapo M. Ramonienė. Ji sako, kad daugiausia ir ji, ir jauni katedros dėstytojai pasimokė iš lenkų. Krokuvos Jogailos universitete jau apie 20 metų veikia Polonistikos institutas, kuriame užsieniečiai mokomi lenkų kalbos. Šis institutas jau turi parengęs lenkų kalbos kaip negimtosios mokymo programas, vadovėlius, turi savo tradicijas. Semtasi patirties ir Tartu universitete. Estai yra pritaikę sugestopedinę kalbos mokymo metodiką, kuri yra paplitusi Rusijoje.

Lituanistikos kursų vadovė Joana Pribušauskaitė (pirma iš dešinės) kalbasi su klausytojais.

*ALFREDO GIRDIUŠO nuotrauka

Lituanistinių studijų katedra dabar daugiausiai remiasi pačiu populiariausiu pasaulyje komunikacinio mokymo metodu. Pagrindinis tikslas – išmokyti bendrauti. Žinoma, mokoma taip pat rašyti, skaityti, dėstoma gramatika. Tačiau pirmiausia mokoma ne abstrakčių rašinių, o parašyti laišką, prašymą, reklaminių skelbimą ir pan. Pasak M. Ramonienės, visų metodikų sėkmę pirmiausia nulemia pedagogas.

Užsienio metodikas nėra lengva pritaikyti, nes jos skirtos mokytis modernių kalbų, kurių nesudėtinga gramatika. Lietuvių kalbos gramatika nepašai ir daug sudėtingesnė. Katedros dėstytojams labai daug karta tenka kurti patiemis. Bet jie kūrybos nebijo. Padedami vieni kitiems, fengia seminarus, vaziuoja į stažuotes, pradeda dalyvauti konferencijose metodikos klausimais.

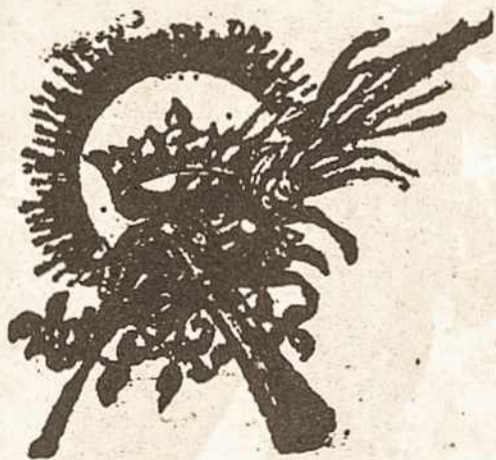
Šiuo metu užsieniečiams organizuojami trijų rūšių kursai: 1) metų, dviejų semestrų, kuriuose mokoma visų kalbinės veiklos rūšių, supratimo iš klausos, kalbėti, skaityti, rašyti ir ku-

riuose dėstoma nemažai sociokultūros disciplinų: etninė kultūra, lietuvių literatūra ir pan.; 2) dviejų savaitių kursai žiemą ir vasarą; 3) keturių savaitių kursai vasarą. Už nemažus pinigus, kuriuos sumoka užsieniečiai, katedra galėjo nusipirkti keletą kompiuterių, kopijavimo aparatų, kurie labai praverčia, kol dar neišleisti vadovėliai.

Po keturių savaitių pasaulyje bus šiek tiek daugiau žmonių, kuriems galėsime pasakyti lietuviškai: "Labas. Kaip gyveni?".

ES informacijos centras

"Lietuvos rytas" praneša, kad gruodžio 15 d. Vilniuje buvo atidarytas Europos sąjungos informacijos centras, Lietuvos delegacijai oficialiai pradedant derybas su ES dėl sutarties. Šio centro uždavinys yra teikti žinias apie ES ir apie jos fondus, projektus bei programas, kuriomis Lietuva galėtų pasinaudoti.

A.†A.

EMILIJUI BOGUSLAUSKUI

Kanadoj mirus,

žmoną Suzaną, brolių Aleksandrą Boguslauską ir visą jo šeimą bei artimuosius, nuoširdžiai užjaučiame.

Sąjungos - Alianča
Valdyba

ATLIKES PAREIGA TĒVYNEI KAP. JUOZUI ČIUVINSKUI PRISIMINTI

Lietuvos kariuomenės atsargos kapitonas JUOZAS ČIUVINSKAS, išgyvenęs mūsų tarpe beveik 65 metus, sausio 5 dieną galutinai paliko savo postą ir tyliai iškeliavo amžinybėn. Vistiek tai negali būti per daug tyliai, kad mes neprisimintume tiek metų dirbusį patriotą Tėvynės ir kolonijos labui.

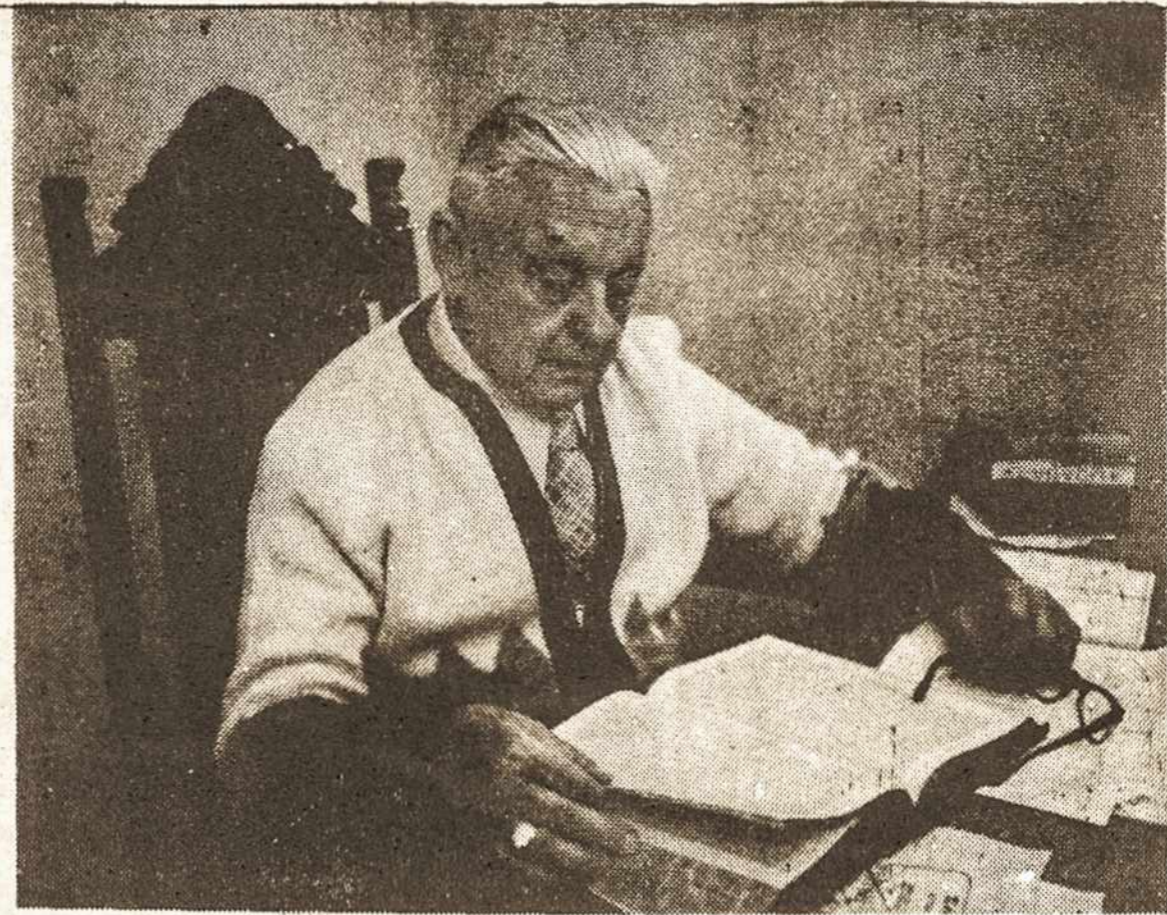
Juozas Čiuvinskas buvo gimęs 1899 metų rugsėjo 1 dieną Urvikių kaime. Mažeikių valsčiuje, Agotos ir Prano Čiuvinskių, stambių ūkininkų šeimoje. Skaitymo ir rašybos pradmenis gavo šeimoje per taip vadinamus "daraktorius". Vėliau mokėsi Mažeikiuose ir Daugpily, kur baigė gimnaziją. 1917 metais mirė tėvelis, tai turėjo grįžti namo. Tačiau siautė karas ir reikėjo savanorių ginti nuo bermontininkų, rusų ir lenkų. Aštuoniolikmetis Juozas Čiuvinskas įstojo į savanorių gretas. Kadangi buvo labiau mokytas, buvo pasiųstas į karo mokyklą, kurią baigė 1920 metais leitenanto laipsniu. Kariuomenėje ištarnavo iki 1930 metų, kai dėl sveikatos įstojo į atsargą kapitono laipsnių. Už nuopelnus buvo apdovanotas Gedimino ordino kryžium.

1930 metų liepos mėnesį atvyko Brazilijon ir, po trumpo apsisistojimo Rio de Janeiro, apsigyveno San Paule. Čia tuoj pat pradėjo dirbti Lietuvos konsulate kaip sekretorius. Juozas Čiuvinskas ne tik dirbo konsularinį darbą, bet taip pat rado laiko dirbti įvairiose lietuviškose organizacijose ir spaudoje. Per kelias kadencijas buvo Lietuvių Sąjungos Brazilijoje pirmininku. Aktyviai prisidėjo prie Pasaulio Lietuvių Bendruomenės įkūrimo Brazilijoje. Su latviais ir estais sukūrė Pabaltiečių Komitetą pavadintą "Comité Pró Justiça dos Povos Bálticos". Komiteto iniciatyva buvo spausdinamas žiniaraštis "Boletim Báltico", skirtas informuoti Brazilijos politikus, bažnyčią ir spaudą apie mūsų krašto okupacinę padėtį.

Baltų Komitetas su Juozu Čiuvinskiu, daugelį metų ruošė kultūrinės parodas: pradžioje Roosevelt'o aikštėj centre, o paskui Ibirapueros parodų rūmuose. Tai pareikalavo daug darbo ir laiko pašventimo.

A a. Juozas Čiuvinskas neapleisdavo ir kitų lietuviškų parengimų bei minėjimų. Kol veikė šv. Kazimiero parapija Mokoje, jis ir žmona Marija būdavo pamaldų nuolatiniai lankytojai.

Juozui Čiuvinskiui teko keletą metų pasirgti ir paskutinius metus praleisti lovoje. Jis visuomet buvo kantrus, bet taip pat galvojo apie kitus: jam ypač rūpėjo MŪSŲ LIETUVOS finansinė būklė ir dėl to ne kartą parėmė stam-

besne auka. Vėlonis dažnai prašydavo kunigo apsilankymo ir priimdavo sakramentus, taip pasiruošdamas ilgajai kelionei amžinybėn.

Dievas tepriima mūsų broli, dangaus kareivijų eiles, kuris žemėje tarnavo savo Tėvynei ir artimui.

LIETUVA BRAZILIJOS PREZIDENTO IŠKILMĖJE

Lietuvos ambasadorius Venezuelai dr. Vytautas A. Dambrava atstovavo Lietuvai naujai išrinkto Brazilijos prezidento Fernando Henrique Cardoso inauguracijos iškilmėse Brasilia mieste 1995 m. sausio 1 d. Dalyvavo 111 savo kraštams atstovaujančių asmenų, jų tarpe 8 valstybių prezidentai.

Iškilmė prasidėjo Planalto rūmuose įgaliojimo raštų įteikimu, pareigų perdavimo aktas įvyko Valstybės kongrese. Naujasis prezidentas F.H. Cardoso savo kalboje iškėlė socialinio teisingumo, švietimo bei sveikatos apsaugos klausimus, pasižadėjęs subalansuoti krašto biudžetą.

Po kalbos sekė trumpas karinis paradas. Vakare užsienio reikalų ministerijos rūmuose įvyko apie 3000 svečių sutraukęs inauguracijos pobūbis, kuriame ambasadorius dr. V. Dambrava perdavė Lietuvos prezidento sveikinius ir pageidavimą dar šiais metais apsilankyti Braziliją. Prez. Cardoso, sakė, kad laikysis garbe ir malonumu priimti ir pasveikinti draugiškosios Lietuvos prezidentą.

Ambasadorius dr. V. Dambrava pokalbyje su lordu Leon Brittan padėkojo už rodomą Lietuvai palankumą galimai greičiau gauti Europos sąjungoje nepilnateisės narystės statusą. Britų ambasadorius Venezueloje G. Flynn neslėpė lordo Brittan simpatijų Lietuvai ir pastebėjo, kad pastarajam rūpi tik du dalykai: Didžioji Britanija ir Lietuva. Inf.

MŪSŲ MIRUSIEJI

TĒVAS PETRAS DAUGINTIS, SJ.

Gautas iš Čikagos telefoninis pranešimas, kad ten pat, sausio 2 dieną, po stuburo operacijos, vėžiu mirė t. Petras Daugintis. T. Daugintis daug metų dirbo šv. Kazimiero lietuvių parapijoje čia San Paule.

30tos DIENOS MIŠIOS bus atlaikytos vasario 5 dieną, sekmadienį 15:00 val. V. Zelinos lietuvių parapijoje.

UŽSIMOKĖJO UŽ ML-VA

Stasys GERVETAUSKAS	10,00
Adilson PUODŽIŪNAS	R\$. 10,00
Anastacia IDAS	R\$. 10,00
Kazys LIPAS	R\$. 15,00
Antanas STONIS	R\$. 50,00
Severa ADULIS PUTVINSKIS	R\$. 7,00
Alberto ADULIS	R\$. 7,00

CIRURGIŲ DENTISTŲ DANTŲ GYDYTOJA

DRA. SIMONE LAUCIS PINTO

PÇA. REPUBLICA LITUANA 48 S/04

TEL: 63.83.49 V. ZELINA

HORA MARCADA

CLINICA GERAL - CIRURGIA

ORTODONTIA (APARELHOS)

CRIANCAS E ADULTOS

MŪSŲ ŽINIOS**LIETUVIŠKOS MIŠIOS**

Vasario 5 dieną, pirmąjį mėnesio sekmadienį, lietuviškos pamaldos bus 3 valandą po pietų. Po mišių vyks. šv. Juozapo R.K.L. Bendruomenės susirinkimas Jaunimo Namuose.

Tą patį sekmadienį parapija minės 55 metus nuo jos juridinio įsteigimo. S. Paulo kardinolas Dom Paulo Evaristo Arns dalyvaus jubiliejaus šventėje ir laikys 10-sios valandos mišias.

**VASARIO 16-SIOS ŠVENTĖS
MINĖJIMAS**

Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimas, kuris buvo numatytas vasario 19 dieną, bus nukeltas į kovo 12 dieną. Minėjimo programa bus paskelbta vėliau.

SVEČIAI IŠ AMERIKOS

Iš Čikagos aplankyti mamos, sesers Emilijos ir kitų giminių atvyko IRENA ŠIMONYTĖ BALAIŠIENĖ su dukra Audra..

Viešnios pabuvo virš savaitės čia V. Zelinoj, o dabar išvažiavo į Amazoniją. Manaus mieste žada aplankyti misinierių kun. Kazimierą Bėkštą.

**GERIAUSIAS BŪDAS UŽSIMOKĖTI
MŪSŲ LIETUVOS PRENUMERATA.**
išrašyti čekį PETRAS RUKŠYS vardu ir pasiųsti laiške paprastu paštu.

**APRENDA A CANTAR
EM LITUANO**

**LINKSMAI
DAINUOKIME**

**Šio "ML" numerio
GARBĖS LEIDĖJAI
ANICIN IR ONA PUODŽIŪNAITĖ POPIKIAI**
švesdami 50 metų vedybinio gyvenimo sukaktį

Širdingai sveikiname jubilatus su šia nepaprasta sukaktimi, džiaugiames kartu su šeima bei giminėm ir linkime daug laimės bei gausios Dievo palaimos.

Redakcija ir administracija

Sveikiname

ANICIN IR ONA POPIKIAI
praeitą penktadienį, sausio 27 d. atšventė vedybinio gyvenimo auksinį jubiliejų su mišiom šv. Juozapo parapijos bažnyčioje ir vaišėmis Lietuvių Sąjungos — Aliança salėje.

EMILIJA IR LIUDAS BENDORAIČIAI
praeitą sekmadienį, sausio 29 d. šventė 40 metų vedybinio gyvenimo sukaktį su padėkos mišiom 11 val. V. Zelinoj.

UŽSIMOKĖJO ML -- VA

Anna JASIŪNAS	R\$. 10,00
Eduardo JAKŠTYS	R\$ 10,00
Elza RABIKAUSKAS GERALDI	R\$. 10,00
Aldona NICIPORCIUKAS	50,00
Vladas KUČINSKAS	R\$. 6,00
Silvana de MESQUITA	R\$. 20,00

**VASARIO MĖNESIO
GIMTADIENIAI**

Sveikiname savo narius, kurie švenčia gimtadienį šį mėnesį ir linkime daug laimės.

- 01 — Olga Alexandra Marchi
- 02 — Helena Buitvidas
- 02 — Eugenia Bacevičius
- 03 — Willy Ambrozevičius
- 03 — Janete Jakatanvisky
- 04 — Laercio Seixas
- 05 — Cislava Greičius Pereira
- 07 — Anizin Popic
- 08 — João Šermukšnis
- 09 — Aparecida C. Daniliauskas
- 09 — Helena Schmid Bratkauskis
- 11 — Nastacia Idas
- 12 — Francisco Satkūnas
- 14 — Anita Pratali
- 14 — Monica Marcos Stelmockas
- 15 — Odair Geramias Colella
- 15 — Maria Ap. Reed Žvingila
- 16 — Eugenia Reuba
- 17 — Joanna Franckevičius
- 21 — Algimantas Saldys
- 23 — Arlete Bumbles de Abreu
Carvalho
- 24 — Algirdas Šukys
- 25 — Elaine R. P. Ambrozevičius
- 25 — Carlos Roberto Garcia

Sąjungos - Aliança
Valdyba

**ŽODYNAS
DICIONÁRIO
PORTUGUÊS LITUANO
LITUANO PORTUGUÊS**

SEGUNDA EDIÇÃO

MŪSŲ LIETUVA